

נייר עמדה בנושא

הוצאת נישואין אזרחיים מסמכותם של בתי הדין הרבניים

רקע

כלל הסמכות הקבוע כיום בסעיף 1 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953, קובע כי הסמכות לדון בענייני נישואין וגירושין של יהודים בישראל אזרחי המדינה או תושביה, מסורה באופן יחודי לבתי הדין הרבניים. על פי האופן שבו פורש כלל הסמכות האמור בפסיקת בית המשפט העליון (בג"ץ 2232/03 פלוני נ' בית הדין הרבני האזורי ת"א יפו (טרם פורסם, 21.11.2006) (להלן: "בג"ץ בני נוח")), סמכותם הייחודית של בתי הדין הרבניים לדון בסיום נישואין אינה חולשת רק על מקרים המצריכים גט, אלא גם על מקרים בהם קיים צורך במתן פסק דין לגירושין לצורך סיום נישואין אזרחיים שממילא אינם תקפים על פי ההלכה. אשר על כן, הסמכות להתיר נישואין אזרחיים של בני זוג יהודים מסורה כיום לבתי הדין הרבניים בלבד.

ארגון "מבוי סתום" בראשות עו"ד בתיה כהנא דרור מציע לשנות את כלל הסמכות הקיים, מפני שהוא לטענתה "חוטא לרצונם המפורש של הצדדים שלא להכפיף עצמם למערכת השיפוט הדתית, והוא פותח פתח להתמשכות הליכי הגירושין ולסחטנות של אחד מבני הזוג את רעהו".

עמדת רבני צהר

עמדת רבני צהר היא שיש להשאיר על כנה את הסמכות לדון בנישואין אזרחיים בין יהודים בבתי הדין הרבניים מהנימוקים הבאים:

1. **ספק הלכתי בכל נישואין אזרחיים** - על פי ההלכה המקובלת, כל מערכת יחסים מתמשכת ומוסדרת בין איש לאישה יוצרת ספק הלכתי לגבי תוקפם של הנישואין, המחייב גט. המקרה שצוטט על ידי ארגון "מבוי סתום" (פסיקת בית הדין הרבני הגדול (גירושין (י-ס) 4276/03 ח' ש' נ' ח' י' (טרם פורסם, 11.11.2003)) בו התירו נישואין בלא גט הוא מקרה חריג, וגם אז היה זה רק לאחר חקירה ודרישה של בני הזוג ולא על ידי שאלה בכתב כמו בהצעה של "מבוי סתום". לכן למעשה, אין אפשרות הלכתית להתיר אישה בלא גט, בלא דיון בבית הדין הרבני.

2. **פגיעה בבני הזוג** - לאור האמור בסעיף 1, זוג שנישא בנישואין אזרחיים וקיבל היתר נישואין בבית דין אזרחי, איננו מותר להינשא לפי ההלכה המקובלת. לכן, רשם הנישואין, הפועל בהתאם להלכה המקובלת, לא יאפשר לבני הזוג שהיו בקשרי נישואין אזרחיים, להינשא בשנית על סמך התרת נישואין בבית משפט אזרחי ללא גט. לפיכך, היתר נישואין אזרחי יביא באופן בלתי נמנע לכך שבן זוג שמגיע לרשם הנישואין על מנת להינשא בשנית, יאלץ לטרוח ולחזר אחר בן/בת הזוג הקודם כדי לקבל גט. וזאת, שנים לאחר שכבר ניתק הקשר. רק דיון בבית הדין הרבני מאפשר לזוג לסיים את הקשר בין בני זוג באופן מוחלט ולצאת לחיים חדשים.

אין סחטנות בבית הדין בנישואין אזרחיים - במקרים של נישואין אזרחיים בית הדין איננו מהסס לכפות גט, ולכן ההליכים הם בדרך כלל מהירים ואינם נתונים לסחטנות של בני הזוג.

לסיכום, עמדת רבני צהר היא כי כל מקרה של נישואין אזרחיים צריך לבוא בפני בית דין רבני למען זירוז ופישוט התרת הנישואין.

¹ פסקי דין ירושלים, דיני ממונות ובירורי יהדות ו עמוד רסח; הרב עובדיה יוסף שו"ת יביע אומר ח"ו אבה"ע סי' א; הרב הראשי לישראל ונשיא בית הדין הגדול הגר"י לאו שליט"א, יחל ישראל ח"א סו"ס לב; בפד"ר כרך ו עמ' עמ' 372; פד"ר כרך יז עמ' 151 אות א; שו"ת דבר אברהם ח"ב סי' כט בשם הגי"ר חיים עוזר גרודז'ינסקי.